

Ens
ha arribat

Perjudici a
la marca
Espanya

Cada cop hi ha més bancs i empreses que avisen que el cas de l'empresa Pescanova perjudica la marca Espanya. Els que queixen quan la que "perjudica" és Catalunya estan ara molt callats.

Any
Salvador Espriu

Reposa en mi la llum
i encalmo ja la nit.

Avui és festa

Miquel
Berga

Literatura

Hi ha qui es posa nerviós amb la literatura, la veu allunyada de les anomenades ciències exactes. Potser per això m'agrada tant el que implica aquesta definició: "La inexactitud és el preu que paga la literatura per descriure el món amb precisió." La gent de lletres, a la seva manera, hi toquen amb molta exactitud. Saben combinar, en justa mesura, imaginació i rigor. Borges ho deia així: "L'art és foc més l'àlgebra." Sortosament, els avenços de l'anomenada neurociència i les ciències cognitives permeten validar les penetrants intuïcions de la literatura. L'estudi científic del cervell humà (el meu segon òrgan preferit, que deia Woody Allen) fa evident, per exemple, que no veiem el món tal com és sinó tal com creiem que és. Una descoberta que Michel de Montaigne havia fet fa una colla d'anys i que l'autor va expressar oferint-se ell ma-

El novel·lista E.M. Foster ja ho havia deixat sentenciat en una frase curta: "Si no recordem, no podem entendre"

teix com a estudi de cas: "La meua vida ha estat plena de desgràcies... que no m'han passat mai." Montaigne, ja ho veuen, entenia perfectament el funcionament del nostre cervellet. A còpia d'escàners, els científics han arribat a la conclusió que no pensem en abstracte, que pensem sobre la base d'imatges concretes. ¿I no és això el que saben els bons novel·listes de Txèkhov ençà? ¿No és això el que pressuposa l'escriptor E. B. White quan aconsella als joves escriptors que no s'encaparrin, que no es tracta d'escriure sobre "l'home", que la feina del narrador és escriure sobre "un home"? I la neurociència ens informa que per entendre una cosa nova el cervell activa records que permeten avaluar el que passa en el moment. Molt bé, gràcies. El novel·lista E.M. Foster ja ho havia deixat sentenciat en una frase curta: "Si no recordem, no podem entendre." Tradicionalment, la literatura s'ha ocupat dels aspectes menys prosaics de la vida, vull dir que en les novel·les es parla més de tenir sexe que no pas de tenir fills. Hem d'esperar que, aviat, aquestes bifurcacions perdin sentit i ciència i literatura es retrobin en l'espai comú de l'aprenentatge i el coneixement humà que no és altre que el de la imaginació.

L'endemà del dissabte

Matthew Tree

Parole. El dimarts dia 12 passat, al Congrés, Joan Tardà –havent explicat que si ara qualsevol nen en qualsevol au-la catalana pot obligar el professor a parlar en castellà, doncs, ell, diputat adult, deu tenir el dret de parlar en català a la cambra baixa– va encetar un homenatge a Guillem Agulló, el jove valencià assassinat fa 20 vint anys per un neofeixista mai prou castigat. Tardà va aconseguir dir exactament quatre paraules en català abans que li tanquessin el micròfon. Al segon intent, en va poder amollar vuit i al tercer, sis; finalment, se li va permetre enunciar uns últims nou mots en llemosí abans que la paraula li fos retirada definitivament, a causa d'un reglament que el president del Congrés va acabar localitzant, no sense dificultats, en un

llibre en format paper (!).

Parole. Tot seguit es van expulsar dos diputats més d'ERC –també per parlar el segon idioma de l'Estat espanyol al parlament d'aquest– però és la intervenció de Tardà que no em puc treure del cap: l'estol de diputats conservadors que cridaven, fastiguejats, que el fotessin fora de la Cambra i la partença forçada del diputat cornellanenc, talmunt un alumne castigat, gràcies a una tossuderia lingüística que el mateix Agulló hauria apreciat.

Parole. Als legalistes empedreïts els ha faltat temps per justificar aquesta mostra de no-tolerància a la seu principal

Joan Tardà, diputat d'ERC al Congrés ■ ORIOL DURAN

de la democràcia constitucionalista de la qual el govern espanyol es vanta tant, tot dient que Tardà va desafiar el reglament i que el reglament és el reglament. Doncs al recull remarcable d'articles que Josep

Maria Espinàs acaba de treure –ja en parlarem– es parla d'un altre reglament constitucional, aquest del 1842, que autoritzava l'afaitament obligatori de qualsevol persona no militar que portava bigoti, sent el bigoti, aleshores, un privilegi exclusivament castrense. Als ciutadans que arrossegaven cap a la comissaria per treure'ls la decoració facial, els legalistes els devien sortir amb la mateixa cantarella: 'Si el reglament ho diu...'. En veure com el Tardà marxava (amb el bigoti intacte, això sí) em vaig adonar que no sentia tanta llàstima per ell com per l'estat en vies de falliment que havia fet possible aquell moment entre absurd i trist. Parafraçant (i extrapolant) Eliot: "Així és com l'estat s'acaba, no amb un bang sinó un gemec: «el reglament, el reglament...»"

Vuits i nous Garibaldi

Manuel
Cuyàs

Després de dos anys de corsari al servei de la República Argentina, el meu rebesavi Antoni Cuyàs Sampere va anar a muntar negocis a la província d'Entre Ríos i a Montevideo. Un dia de 1845 va acollir a la seva estancia de Gualaguay un jove italià ferit de bala i depauperat que lluitava contra les tropes de Juan Manuel de Rosas, dictador de Buenos Aires. Era Giuseppe Garibaldi, el futur "unificador" d'Itàlia. El rebesavi simpatitzava amb la causa argentina de l'aventurer –de fet ell mateix contribuiria a enderrocar De Rosas finançant les campanyes del seu oponent Urquiza–, però segons explica en les seves memòries va

quedar esfereït de les idees "radicals" que li bullien pel cap. Un vespre va agafar Garibaldi a part i li va adreçar una admonició. Li va retreure l'adscripció a la maçoneria, amb l'argument que no es podia construir res sòlid al marge del Déu verdader. Després li va dir que les revolucions són inútils perquè una dictadura sempre ve seguida d'una altra, i li va expressar la seva decepció democràtica. El rebesavi havia emigrat d'Espanya atret per la "democràcia" que segons els papers que havia llegit de jove regia l'Argentina, i se n'havia desenganyat. "Es V. todavía joven, Sr. Garibaldi; cuando las canas hayan comenzado a blanquear su ca-

ANTHONY GARNER

beza habrá madurado su criterio y su recta conciencia lo inclinará a modificar las opiniones presentes, convencido de que son falaces, engañosas y de que lejos de producir los resultados que V. espera darán

otros diametralmente opuestos a la felicidad humana", li va dir.

El rebesavi escriu les memòries molt gran, havent tornat a la seva ciutat natal i quan Garibaldi ja és l'heroi del Risorgimento italià. Diu: "Si tales acontecimientos hubiese sospechado no habría intentado convencerle de su error porque ya sé que los hombres divorciados con Dios no reconocen más principios ni más derechos que su egoísmo, es decir su fortuna y encumbramiento."

Quin un, el rebesavi. Quin reaccionari deliciós. Ara: afigurem-nos que Garibaldi li hagués fet cas mentre li parlava, li curava la ferida i li donava sopetes per refer-se en la remota Argentina. Itàlia seria una altra, i encara més greu: Lampedusa no hauria escrit *Il Gattopardo*, Visconti no hauria filmat l'escena del ball i ignorariem que tot ha de canviar perquè segueixi igual.